

Юшкевич О.О.,
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства
Житомирського державного технологічного університету, м. Житомир

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗОНИ РАДІАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ

Жодна тема в сучасному суспільстві не викликає таких протиріч, як проблема соціальної відповідальності в яку екологічні ініціативи включені як обов'язкова та невід'ємна частина. Екологічна та соціальна відповідальність стала вимогою часу наприкінці 80-х початку 90-х років минулого століття. Кризова екологічна ситуація пов'язана в першу чергу з Чорнобильською катастрофою створила на значній території України надзвичайно небезпечну для життя та здоров'я людей і навколишнього природного середовища радіаційну ситуацію. Шкода та збиток для сільськогосподарських підприємств накопичувався три десятиліття. Ця подія, стала початком формування екологічного законодавства України. Основними законами, що визначають державні пріоритети в сфері соціальної та екологічної відповідальності є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» та «Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року».

Стратегічні цілі щодо екологічної та соціальної відповідальності сільськогосподарських підприємств спрямовані на посилення ділової дисципліни з виробництва екологічно безпечної продукції, зниження рівнів опромінення селян, підтримку гідних умов праці аграріїв, відновлення виробничої та соціальної інфраструктури територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, зняття з них обмежень щодо виробництва сільськогосподарської продукції. Проте норми вказаних законів не визначають межі екологічної відповідальності та не в змозі врегулювати всі екологічні охоронні відносини.

Екологічна криза, зазначає академік Міжнародної академії безпеки життєдіяльності, професор М.Т. Бакка, посилюється безвідповідальним ставленням керівників багатьох галузевих міністерств і відомств, виконавчої влади на місцях, контролюючих державних органів, прорахунками у використанні природних ресурсів, відсутністю дійових економічних важелів для ресурсозбереження і охорони природи. Він впевнений, що спеціаліст виробництва незалежно від посади і професії відповідає перед державою за доручену йому справу, якщо в коло виконуваних ним завдань включена охорона природи. У зв'язку з цим, стратегічна орієнтація екологічної та соціальної відповідальності сільськогосподарських підприємств в світлі євроінтеграційного розвитку є об'єктивним процесом сучасних соціально-економічних відносин.

Часто вітчизняним аграріям бракує саме глобального бачення та мислення, розуміння, що потрібно повертатися до природи й зберігати її, правильно поводитися з живим середовищем. Націлюватися не лише на швидке збагачення й отримання надприбутку, а й нести відповідальність за свої справи, залишати слід в історії, інвестувати зароблені сьогодні кошти в розвиток майбутніх поколінь.

Соціальна та екологічна відповідальність передбачає не тільки і не стільки компенсацію нанесеного збитку навколишньому середовищу завданого господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств, а розуміння та мотиваційні дії до попередження екологічного збитку. Це одне з найбільш дискусійних питань неоднозначного співвідношення між екологічними та соціальними завданнями, що посилюється ефектом соціально-екологічних ініціатив бізнесу та завоювання підприємствами довгострокової конкурентоздатності. Слід пам'ятати, що додаткові доходи, які сьогодні отримуються сільськогосподарськими підприємствами через надмірну експлуатацію природних ресурсів, в майбутньому стануть додатковими витратами набагато більшої кількості аграрників.

На Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток екологічної економіки й освіти в Україні і в світі», яка була організована Українсько-німецькою кафедрою екологічного менеджменту та підприємництва Київського національного університету імені Тараса Шевченка, ми анонсували, що вирішення багатьох екологічних проблем неможливо без зміни механізму економічного розвитку, що в сучасних умовах часто суперечить інтересам навколишнього середовища. Мова йде про формування таких взаємовідносин у сфері бізнесу, які б відповідали довгостроковим інтересам сталого розвитку й сприяли посиленню екологічної відповідальності сільськогосподарських виробників. В сучасних умовах майбутнє належить тим сільськогосподарським підприємствам, які зможуть використовувати природоохоронний потенціал для збільшення власної капіталізації і прибутку. Тому в найближчій перспективі можна прогнозувати стрімке зростання виробництва екологічних товарів і послуг в усіх основних ринкових нішах, дедалі більше зростання кількості екологічно налаштованих покупців, які формують попит на ринку. Це сприятиме активній декларації виробниками екологічної чистоти своїх товарів, а значить, для отримання конкурентної переваги потрібно буде мати відповідність екологічним стандартам. Іміджевим рішенням споживачів стане плата за екологічні інновації.